

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Libertate Voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

IX.
Charitas est
perfectior
luminis glo-
ria.

Arguitur secundo Ex perfectio-
ne majori donorum. Illa potentia est perfe-
ctior quæ habet perfectiora dona, sed lumen
gloriæ est perfectius quàm charitas, estque do-
num intellectus, ergo: Probatur minor, quia
illud est perfectius, quod non est commune
viatori, & beato, sed tale est lumen gloriæ. Re-
spondeo negando minorem, cum majori pro-
bationis, nam licet charitas communis sit via-
tori, & comprehensori in habitu, non licet ta-
men inferre quod sit perfectius lumen gloriæ,
quia potest aliquid bonum beatis proprium
minus esse perfectum, quàm donum viatoris,
certum enim est, quod cognitio rerum crea-
tarum in verbo minus perfecta sit, quàm cha-
ritas, & dotes corporis gloriosi esse minus per-
fecta accidentia, quàm sint habitus virtutum
moralium, quæ tamen sunt viatorum. Deinde
arguitur à mala distributione, nam compa-
rat charitatem viæ cum dono patriæ, stando
autem in paritate, sicut charitas viæ est perfe-
ctior, quàm sit fides, & cognitio, ita charitas
patriæ perfectior quàm visio & lumen gloriæ;
& sicut defacto lumen gloriæ non est in viato-
ribus, ita nec charitas consummata & perfecta.

Instatur: Per lumen gloriæ distingui-
tur Beatus à non Beato, non verò per charita-
tem, ergo lumen gloriæ est perfectius donum:
patet consequentia, quia quod in perfectiori
statu rem ponit, perfectius etiam est. Respon-
deo distinguendo antecedens, per lumen glo-
riæ distinguitur Beatus à non Beato tanquam
per rationem formalem magis principalem
constituentem illum talem nego antecedens,
tanquam per conditionem sine quo non con-
cedo antecedens, actus itaque voluntatis, in
quo est formalis Beatitudo & principalis, præ-
supponit actum intellectus, unde dicitur bea-
titudinem esse præsuppositivè in intellectu, in
fruitione formaliter & essentialiter ita quod si
possibilis esset actus fruitionis sine visione, in
ea adhuc consisteret formalis & principalis bea-
tudo intensiva, non tamen in actu visionis si-
ne fruitione, & tunc si fruitio non repugnet fi-
dei, posset esse essentialiter Beatus, & adhuc
esse in fide, quia esse in fide non est nisi esse via-
torem, & non beatum secundum quid, & acci-
dentaliter.

X.
Intellectus
non habet
perfectius
obiectum
quàm volun-
tas.

Arguitur tertio Ex perfectiori ob-
jecto; intellectus habet perfectius obiectum,
quàm voluntas, ergo; probatur antecedens,
quia habet verum, sed hoc est perfectius, ergo:
probatur minor, quia est abstractus, simplici-
cius, quàm bonum, verum enim abstrahit ab
existentia & singularitate, bonum autem sem-
per connotat singularitatem & existentiam.
Respondeo primò negando antecedens, cum
sua probatione, quia nec intellectus habet pro
obiecto verum, nec voluntas bonum sed utra-
que ens, adeoque ex obiecto præcisè non po-
test inferri perfectio major. Deinde positò
quod bonum esset obiectum voluntatis, & ve-
rum intellectus, argumentum concluderet pro
nobis, quia bonum est perfectius, quàm sit ve-
rum, cum ens magis explicetur per bonitatem,
quàm per veritatem, & plus requiratur ad bo-
nitatem, quàm ad veritatem, bonum enim sup-

ponit integritatem omnium, ac etiam ipsam
veritatem. Et hoc supposito stante Respon-
deo secundo, negando verum esse perfectius,
cum probatione, quia obiectum voluntatis
æquè est abstractum, si non abstractus, nam
multa appetit, quæ nec sunt, nec esse possunt,
multa etiam sine suis inferioribus ut Episcoporum
sine Sacerdotio, & ordinariè bona appetit
sine determinatione ad hæc vel illa. Et dato
quod non appeteret nisi bonum existens & sin-
gulare, ex hoc, non modo non potest inferri
esse imperfectius, sed inferretur potius esse mi-
tò perfectius, nam sicut notitia quæ est rei præ-
sentis & existentis est intuitiva & perfectior,
quàm abstractiva, sic esset etiam actus volunta-
tis semper perfectissimus, quia semper rei exi-
stentis. Attamen misso hoc supposito, dico
quod sicut intellectus potest ferri in rem præ-
sentem & absentem per diversos actus, sic vo-
luntas per fruitionem & possessionem in præ-
sentem, & per desiderium in absentem, ab utro-
que præscindit amor.

Arguitur quarto Ex
Illam facultatem animæ est perfectior, quæ prius
naturâ fuit ab ejus essentia, nam quod magis
accedit ad maximè tale, est magis tale, sed in-
tellectus prius naturâ fuit ab essentia animæ,
quàm voluntas, ergo. Respondeo negando
majorem, & patet ex 9. Metaphys. text. 19.
posteriora generatione sunt priora perfectio-
ne, quia natura ab imperfectiori pergit ad per-
fectius in eodem ordine, ut patet de corpore &
anima, non tamen in diverso ordine, ut patet
de forma substantiali, & accidentibus.

Instabis: Differentiam quasi essentia-
lem assignamus hominis à brutis, quod sit in-
tellectivus & rationalis, sed hoc habet ab in-
tellectu principaliter, quia voluntas est ratio-
nalis ex participatione, ergo. Respondeo
hanc differentiam esse tantum ex communi utro-
loquendi, quatenus natura intellectualis intel-
lectum & voluntatem importat, unde bonum
proprie secundum utramque potentiam à bru-
tis differt, imò rationem spectando potius per
voluntatem differt, quàm per intellec-
tum, quia libertas est maxima perfectio ho-
minis. Quod autem defacto hæc differentia
non defumatur à libertate, hoc ideo est, quia
libertas non ita omnibus nota fuit, ut ipse de-
kursus, vel alia opera intellectus, nam licet
multi operationes intellectus cognoverint, de
libertate tamen voluntatis dubitarunt, ut patet
de hæreticis.

QUÆSTIO II.
De libertate voluntatis.

Definita est supra voluntas per liberta-
tem, hæc proinde examinanda est ratio in qua
consistat libertas, & imprimis per libertatem
non intelligitur spontaneum & complacentem
agens, nam omne agens etiam naturale dicitur
operatur conformiter ad suam inclinationem
operatur sponte & non coactè, & complacentem
operatur, sed accipitur liberum, prout opponitur
naturaliter agenti & non determinato ad unum
modum.

non quaecumque unum, sed ad unam ex contradictoriis partem, vel saltem ex contrariis idque ex suis principiis intrinsecis, absque eo, quod ad unum determinetur ad extra, & hinc licet causae universales & æquivoce sint indeterminatae ad plures effectus contrarios & disparatos, ut est Sol respectu vermis vel herbae, hominis vel bruti non dicitur tamen esse liber, tum quia non est indeterminatus ad utramque contradictionis partem; tum quia licet ex se ad omnes sit indifferens determinatur tamen ad herbam potius quam ad vermem, ad hominem quam brutum ab extra per dispositiones singulorum agentium subordinatorum, unde licet hoc etiam liberæ potentia competere possit, quod sit indeterminata ad plures effectus, hæc tamen sola non sufficit.

Notandum secundò Ex D. Bernardo tract. de grat. & lib. arbit. cap. 3.

libertatem in communi & improprie adhuc esse triplicem: *A peccato, a Miseria & a coactione*, seu *determinatione*, quam appellat a necessitate & hæc est propria: Omnes explicat in hunc modum: Sed sane liberum: non illa libertate, de qua dicit Apostolus: ubi Spiritus Domini ibi libertas. Est enim illa libertas a peccato, sicut alibi dicit: cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ: Nunc autem liberati a peccato, servi autem facti Deo; habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam eternam. Quis verò in carcere peccati a peccato sibi vindicat libertatem? Hæc ergo libertate merito nequaquam dicitur arbitror liberum arbitrium. Est item libertas a miseria, de qua idem Apostolus: Et ipsa, inquit, Creatura libera abitur a servitute corruptionis, in libertatem gloria filiorum Dei, sed nunquid & istam sibi quispiam in hac mortalitate præsumit? Et hæc itaq; liberum nominari arbitrium, non immerito abnuimus. Est verò quam magis ei congruere arbitror libertatem, quam dicere possumus a necessitate, eò quod necessarium voluntario contrarium esse videatur: siquidem quod ex necessitate fit, non jam ex voluntate & controverso similiter. Ubi licet absolute videretur Sanctus Pater velle, quod libertas opponatur necessitati, intelligendus tamen est de necessitate extrinseca, seu prout idem est, quod coactio & non libera determinatio, quamvis necessaria, nam si hanc excludere vellent, nequaquam posset dicere Deo competere, cum tamen Deus liberè amet se & necessario, liberè spiret Spiritum Sanctum, & tamen necessario; hinc liberum opponi dicitur naturali & non necessario, necessarium verò non libero, sed contingenti. Et hoc S. Bernardum tantum voluisse liquet ex cap. 4. ubi sic loquitur: Verum libertas a necessitate æque & indifferenter Deo, universæq; tam in malis, quam bonis rationali convenit naturalis. Nec peccato, nec miseria amittitur vel minuitur, nec major in justo est, quam in peccatore, nec plenior in Angelo, quam in homine. Quomodo namq; ad bonum conversus per gratiam humana voluntatis consensus, eò liberè bonum, & in bono liberum hominem facti, quo voluntariè efficitur, non invitè pertrahitur: sic sponte devolutus in malum, in malo nihilominus tam liberam quam spontaneum constituit sua utiq; voluntate dictum, non aliunde coactum, ut malus sit: Et sic & celestis Angelus, aut etiam Deus ipse permanet liberè boni propria videlicet voluntate.

F. Amandi Hermann Physica.

non aliqua extrinseca necessitate, sic profectò diabolus æque liberè in malum corrumpit & persistit: suo itaq; voluntario nutu, non alieno impulsu. Manet ergo libertas voluntatis, ubi etiam sit captivitas mentis tam plena quidem in malis, quam & in bonis, sed in bonis ordinator. Tam integra quog; prorsus modo in Creatura, quam in Creatore, sed in illo potentior.

Notandum tertio: Libertatem à III.

necessitate dictam à D. Bernardo, quæ est libertas proprie dicta, adhuc esse duplicem, nempe *Essentialem & Accidentalem*. Hæc semper est connexa cum contingencia ad plures effectus, & actus indifferens, & quodammodo priorem consequitur & super eam fundatur, non verò dicitur accidentalis, quod separabilis sit à potentia, sed ad summum quia est aliquomodo impedibilis, quantum ad suum usum & exercitium. *Essentialis* ea est, quæ consistit in Domino voluntatis super suum actum, ad quem se determinat licet actionem cohibere non possit, & hæc libertas communis est Deo & Creaturis, quæ sese Deus diligit liberè & Spiritum Sanctum spirat, & ut loquitur supra D. Bernardus: Tam plena in bonis quam in malis. Libertas essentialis quoque indifferenter se habet ad contingencia & necessitatem, nam necessitas non opponitur libero, sed contingenti, ut ait Aristoteles 2. Periherm. 3. Nec omnis necessitas tollit Dominium voluntatis super suos actus, sed solum præveniens, quæ ipsam potentiam sibi subjicit & determinat ad agendum, si verò sit necessitas tantummodo concomitans proveniens ab ipsa potentia sese determinante & quodammodo sibi ipsi hanc necessitatem imponente veluti suum effectum, non tollit libertatem, hinc D. Augustinus in Enchiridio c. 73. vocat liberam voluntatem quæ volumus ita esse beati, ut non possimus velle esse miseri, D. Anselmus lib. de lib. arb. cap. 1. *Liberior ea voluntas est, quæ a rectitudine declinare non potest.*

Notandum quarto: Libertatem IV.

adhuc esse duplicem: alia enim est *Libertas contrarietatis*, ut quando potentia positus requisitus potest velle vel nolle id, quod proponitur. Altera adhuc est *libertas contradictionis*, quæ potest quis elicere & suspendere actum, non tamen habere actum oppositum, & utramque libertatem habet Deus respectu existentium ad extra, quia potest velle & nolle existentiam cujuslibet Creaturae, & suspendere cursum præservativum ejus. Scotus in 1. d. 38. ad primum, Libertas contrarietatis vocatur alio nomine *specificatio-nis*, quia per illam potest elicere actus unitis, & alterius speciei oppositos. Libertas contradictionis dicitur *exercitii*, quia ad exercendum actum & non exercendum, & hæc includitur in libertate speciei, sed necessitas exercitii contra non includit necessitatem speciei, de quo vide Scotum in 1. d. 1. q. 4. n. 18.

His prænotatis quæritur primò, quam libertatem habeat voluntas nostra? Secundò, an hæc communis potentia liberæ definitio, quod sit illa quæ possit omnibus prærequisitis ad operandum potest agere, vel non agere sit bona & Ad primam

iiii

Dico I.

Libertas proprie accepta alia est essentialis alia accidentalis.

Libertas adhuc alia est contrarietatis & contradictionis.

V.
Libertas à
misericordia & à
peccato habetur in
patria.

Dico 1. Libertas à miseria & peccato habetur etiam in Patria. Hæc est conformis ad D. Bernardum, ubi dicit, quod libertas complaciti in hac vita non fit, sed solummodo in beatis, vel visione beatâ frequentibus. Ita enim loquitur de hac materia citatus cap. 4. ubi dicit: *Qui autem iam tenent, quod auferendum non est, experiuntur utiq; quod futurum est, sed quod futurum est, felicitas est.* Porro felicitas & miseria eodem tempore simul esse non possunt. Quoties igitur per spiritum illum participant, toties istam non sentiunt. Itaq; in hac vita soli contemplativi possunt utcumq; frui libertate complaciti: Et hoc ex parte & parte satâ modica viceq; rarissima.

Probatur secundò Ex Autoritate S. Augustini Enchirid. 109. Sic oportebat prius hominem fieri, ut & bene possit & male velle, postea vero (id est in beatitudine) sic erit, ut male velle non possit, nec idè libero carebit arbitrio, multò quippe liberum erit arbitrium, quod non poterit servare peccato. Et secundùm D. Anselmum de lib. arbit. *Liberior voluntas, quæ à rectitudine declarare non potest.*

Probatur ex ratione, quia beati tum erunt liberi ab omni molestia corporis, utpote omnibus solemnioribus dotibus præditi; tum quia absolute peccare non poterunt; ergo erunt liberi tam à peccato, quam à miseria: Antecedens est Scotistarum communiter, consequentia est evidens. Et si quis antecedens negare velle, ad Theologos remittendus est, ubi non modò Scotistæ impeccabiles dicunt beatorum, sed etiam Thomistæ eos intrinsecè impeccabiles defendunt.

VI.
Libertas essentialis & accidentalis, contrarietatis & contradictionis datur in omnibus.

Dico 2. Libertas tam essentialis quam accidentalis, tam contradictionis, quam contrarietatis in omnibus hominibus pro hoc statu datur: Ita Fides Catholica.

Probatur primò Ex Sacra Scriptura Deut. ubi dicitur: *Testes invoco Cælum & Terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, maledictionem & benedictionem, eligite, ergo.* Josue 24. *Optio vobis datur, eligite quid placeat.* Eccles. 24. *Apposui tibi ignem & aquam, ad quod volueris, extende manum.* In quæ verba D. Augustinus de grat. & lib. arbit. cap. 12. ubi, inquit: *Aptissime videmus expressum, nostræ libertatis arbitrium.* Item Zaachar. 16. *Convertimini ad me & ego convertar ad vos.* Et Trident. Sess. 6. & 4. dari liberum arbitrium in nobis, quod non est aliud, quam voluntas quæ talis est, principium agendi cum indifferentia, talis ergo indifferentia superaddita voluntati, quæ vocatur principium agendi spontaneè circa objectum, voluntatem esse liberum arbitrium facit, & non aliquis habitus superadditus, ut malè imaginatur Albertus, tum quia habitus non agit, nisi in quantum determinatur à potentia, cui datur: tum quia omnis habitus agit naturaliter; ergo non constituit aliquid in esse agentis liberi & quis non videt, & experitur in manu sua posse facere multa quæ non facit & multa omittere, quæ facit.

Probatur secundò Autoritate SS. Patrum Augustini lib. 3. de lib. arb. cap. 18.

Si laboriosum est, inquit, omnia mandare memoria, hoc brevissimum tunc: quæcumq; ista causa est voluntatis, si non potest ei resisti sine peccato a cedente. S. Bernardi: Cæterum, quod sui liberum arbitrium non esse cognoscitur: quo pacto vel bonum ei, vel malum imputatur? Excusat nempe utrumq; necessitas. Porro ubi necessitas, ibi libertas non est: ubi libertas non est nec meritum, ac per hoc nec iudicium, excepto sanè per omnia originali peccato: quod aliam causam habere rationem. De cætero, quidquid hanc non habet voluntarii consensu libertatem, proculdubio & merito caret & iudicio: proinde universa quæ sunt hominibus præter suam voluntatem ab utroq; liberis sunt, quia sui libera non sunt. Vita, sensus, appetitus, memoria, ingenium & si quæ talia sunt, eo ipso subiacent necessitati, quo non planè subdita sunt voluntati. Ipsam vero quia impossibile est de se ipsa suo non obedire (nemo quippe aut non vult, quod vult, aut vult quod non vult) etiam impossibile est sua privati libertate. Potest quidem mutari voluntas, sed non nisi in aliam voluntatem, ut nunquam amittat libertatem. Tam ergo non potest privati illa, quam nec seipia. Operetur homo aliquando, aut nihil omnino velle, ar velle aliquid & non voluntate, poterit & carere libertate voluntas.

Probatur tertio: Frustra essent exhortationes & monitiones, ut homines abtineant à vitiis, & contra hoc nihil facit illud Isaia: *Bene & male spoposui, facite;* quidquid mentiatur Lutherus, quia Propheta irridet Idola muta gentium, vel si loquatur de hominibus, vult, quod sine Deo nihil meritorium vitæ æternæ possint: Et D. Augustinus quocumq; objectus in Enchirid. lib. 2. contra duas Epistolâs Pelagianas explicat seipsum dicens: *Falsè, inquit, Ad arbitrium liberum de hominum natura perisse non dicimus, sed ad peccandum valere in hominibus subditis diabolo, ad bene autem progredendum non valere, nisi ipsa voluntas hominis, Dei gratiâ fuerit liberata & ad omni bonum adducta.* Et potest dici cum Pontio, quod perdidit felicitatem homo, quam habebat ad operandum bene per peccatum, vel saltem ad operandum operationibus meritoris vitæ æternæ.

Dico 3. Libertas absolute & universale sumpta non bene describitur per datam descriptionem.

Probatur, quia voluntas Divina libera est libertate infinita, ita ut non possit naturaliter agere, sed voluntas Divina quando amat se, & quando spirat Spiritum Sanctum, polita requisitis non potest non agere; ergo libertas non consistit in posse agere & non agere, consequenter malè describitur potentia libera, ut sic per datam descriptionem.

Probatur secundò. Si potentia libera bene describeretur per datam descriptionem, sequeretur, quod potentia quæcumq; libera posset habere actus oppositos, sed nequit quælibet potentia sic transire, ergo: Major est Adversariorum, qui in potentia libera requirunt, ut possit habere actus oppositos; Probatur minor; voluntas Divina est potentia libera, sed voluntas Divina non potest habere actus oppositos, ergo. Sed in Contra

Arguitur.

VIII.
De Libertate
cum necessitate.

Arguitur, ubicunque est necessitas non est libertas, ut dicit Bernardus saepe citatus cap. 2. ergo si voluntas Divina necessariò se amat, & necessariò spirat, non erit libera, quia jam erit determinata. Respondeo distinguendo antecedens, ubicunque est necessitas non est libertas, si sumatur necessitas pro coactione, aut naturali modo agendi concedo antecedens; si necessitas sumatur simpliciter, nego antecedens & consequentiam. Itaque sicut antea dixi, necessarium non opponitur libero, sed contingenti, liberum autem directè opponitur naturali, quod nobis sufficere debet, qui Christi castra & fidem sequimur, utpote cum certum sit in Divinis aliquam potentiam esse liberam, & tamen necessariam, quod esse non potest, si liberum & necessarium opponeretur: quia nullae duae perfectiones simpliciter simplices sunt sibi oppositae, liberum autem & necessarium sunt perfectiones simpliciter simplices, ergò.

Instatur: Liberum & naturale sunt perfectiones simpliciter simplices, sed liberum & naturale opponuntur sibi; ergò falsum est perfectiones simpliciter simplices non opponi. Sed respondeo negando minorem, quia sicut liberum invenitur in voluntate, ita naturale in intellectu, qui identificantur cum voluntate, nihilominus magis tamen pugnant, quam liberum & necessarium, quia illa opponuntur ex diametro, cum sint differentiae contrapositae; istae autem non, adeoque cum priora illa compatiuntur se in eodem realiter, ista poterunt se etiam compati in eodem formaliter uno.

Urgetur: Si actus amoris Dei, qui non habet libertatem specificationis & contradictionis potest dici liber, sequeretur quòd etiam actus intellectus posset dici liber, hoc posterius est falsum, ergò & prius. Respondeo negando sequelam, disparitas est, quòd voluntas se determinet ad actum suum, intellectus non, & licet hoc videatur verbale, tamen habet fundamentum in Philosophia, quia nimirum actus intellectus fit non solum ab ipso intellectu, sed etiam ab objecto, actus voluntatis à sola ipsa.

IX.
De Libertate
libertatis etiam.

Dico 4. Libertas ut comprehendat eam, quae est contrarietatis & contradictionis bene describitur, quòd sit illa vis, quae determinare potest, ut positum omnibus requisitis ad operandum quocumque modo quibus operari potest quis agere, vel etiam abstinere possit ab operatione; patet, nam per primam partem limitatur Conclusio praecedens, per secundam declaratur, quòd libertas alicui competens, debeat habere indeterminationem quoad actus contrarietatis & specificationis.

QUAESTIO III.

De Radice nostra Libertatis.

I.
Duplex est
radix contingente
nostra.

Hic inquiram unde habeat velut ex fundamento & radice, quòd voluntas nostra sit libera, & possit contingenter agere, & hoc quidè confiteor. *F. Amandi Hermann Physica.*

derando ipsam tam secundum esse intrinsecum, quam secundum extrinsecum, unde dicitur communiter duplex radix contingentiae & libertatis nostrae *Intrinseca* nempe & *Extrinseca*, & secundum rationem intrinsecam dicunt Thomistae libertatem provenire ab indifferentia iudicii proponentis objectum nec ut amandum, nec ut odio habendum; Extrinsecam vero ab omnipotentia Divina, quae eminenter vel formaliter ob infinitatem suam continet omnem modum causalitatis causarum secundarum: Scotistae vero post suum Magistrum dicunt contingentiam ab extrinseco in causis liberis creatis provenire ex libertate Dei, ab intrinseco ex propriis principiis & intrinseca indifferentia causa secundae sese determinantis ad agendum, cum quibus

Dico I. *Intrinseca prima radix nostra libertatis non est indifferentia iudicii proponentis sic & sic objectum.* Ita Scotistae & Recentiores communiter.

II.
Prima radix nostra libertatis non est indifferentia iudicii.

Probatur primò: Quia multa volumus, & velle possumus circa quae nullum omninò habuimus indifferens iudicium, solà nempe praecedente apprehensione, ergò patet antecedens, quia Angeli mali apprehensa solà aequalitate Dei sine iudicio indifferenti possibilitatis vel impossibilitatis, voluerunt eam, nam si iudicassent eam possibilem, errassent & tunc poenam sensissent ante culpam, si autem iudicassent impossibilem contra iudicium voluissent, & consequenter ex propria sua indifferentia; ergò multa velle possumus sine iudicio. Quod ulterius patet ex appetitu impossibilium, qui frequens est in nobis.

Probatur secundò: Quia experimur nostram libertatem in eis circa quae non possumus habere iudicium indifferens, ergò: probatur antecedens, quia circa ultimum finem beatitudinis, vel circa bonum in communi potest voluntas suspendere actum, vel liberè eum amat, in quibus tamen nullus apparet defectus boni vel ratio mali, veri vel apparentis, consequenter nullum potest haberi iudicium indifferens, ergò.

Probatur tertio: Quia iudicium indifferens de aliquo objecto non habetur nisi secundum unam partem affirmando & demonstrando tanquam verum, & secundum alteram sophistice, & deceptorio modo discurrendo, & sic unum iudicium erit verum, & alterum erroneum, vel ad minus, ut concedunt Adversarii, circa utramque partem probabile, sed in tali iudicio non potest esse radix libertatis nostrae, ergò: Probatur minor, quia alioquin Divina voluntas non esset libera, quia haec nec in iudicando decipitur, nec de objecto aliquo habet notitiam & iudicium probabile, sed semper certum & evidens, ergò.

Probatur quartò: Ponantur diversa iudicia de eodem objecto, verbi gratia, de ambulatione, vel oratione, nempe esse orandum pro remissione peccatorum, vel petitione lacrymarum, vel pro pace &c.